

Укладачі:

Барбова А. І., канд. мед. наук, ст. наук. співроб.; Журило О. А., д-р мед. наук, доцент; (НІФП НАМН); Алієва Н. М., зав. бактеріологічним відділом КДЛ Полтавського клінічного ОПТД; Рохманова Н. А., бактеріолог бактеріологічного відділу КДЛ Запорізьського ОПТД

Рецензенти:

Мельник В. М., завідувач відділом епідеміологічних та організаційних проблем фтизіопульмонології НІФП НАМН, д-р мед. наук; проф.;
Ніколаєва О. Д., доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології НМАПО імені П. Л. Шупика

Голова профільної проблемної комісії МОЗ та НАМН України:
акад. НАМН України, д-р мед. наук, проф. Ю. І. Фещенко.

Голова експертної комісії: д-р мед. наук, проф. В. М. Мельник.

Відповідальний за випуск:

Державна установа «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф. Г. Яновського НАМН України»,
03680, м. Київ, вул. М. Амосова, 10.
тел. (044) 275 54 88, факс. (044) 275 21 18.
E-mail: secretar@ifp.kiev.ua

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа
«Національний інститут фтизіатрії і пульмонології
ім. Ф. Г. Яновського НАМН України»
(НІФП НАМН)

УДК: 616.24-02.54/.57:576.852.211.001.5.

Випуск із проблеми
"Фтизіатрія і пульмонологія"

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою Національного інституту
фтизіатрії і пульмонології
ім. Ф. Г. Яновського,
протокол № 6
від 26 травня.2015 р.

**АЛГОРИТМ БАКТЕРІОЛОГІЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ НА
ТУБЕРКУЛЬОЗ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ З
РЕГІОНІВ ІЗ ВИСОКОЮ ЗАХВОРЮВАНІСТЮ
ТУБЕРКУЛЬОЗОМ ТА БІЖЕНЦІВ З ТИМЧАСОВО
ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ**
(інформаційний лист)

Тираж 80 прим.

Київ 2015

Пропонується алгоритм бактеріологічного обстеження на туберкульоз внутрішньо переміщених осіб з регіонів із високою захворюваністю туберкульозом та біженців з тимчасово окупованих територій України для впровадження в практику роботи бактеріологічних лабораторій мережі протитуберкульозних закладів України. Пропозиція внесена лабораторією мікробіології Національного інституту фтизіатрії і пульмонології ім. Ф. Г. Яновського НАМН України.

Внутрішньо переміщені особи з регіонів країни із високою захворюваністю туберкульозом та біженці з тимчасово окупованих територій України, які мають скарги і клініко-рентгенологічні прояви цього захворювання, повинні бути обстежені на туберкульоз згідно алгоритму уніфікованого клінічного протоколу «Туберкульоз» (УКПТ), затвердженого Наказом МОЗ України № 620 від 04.09.2014 р. У разі виявлення туберкульозу у таких хворих методом бактеріоскопії на кислотостійкі бактерії в лікувальних закладах первинної медичної допомоги в подальшому проводиться бактеріологічна діагностика туберкульозу в спеціалізованих протитуберкульозних закладах України.

У разі встановлення діагнозу вперше діагностованого туберкульозу та виявлення у таких хворих резистентності до рифампіцину за допомогою молекулярно-генетичної системи GeneXpert і виділення культури *M. tuberculosis* в рідкому або щільному живильному середовищі, тест медикаментозної чутливості (ТМЧ) необхідно проводити до препаратів 1-го та 2-го ряду одночасно, враховуючи високий рівень захворюваності туберкульозом, в тому числі, на мультирезистентний у хворих, що внутрішньо переміщені з відповідних регіонів. Подальші обстеження таких хворих у ході лікування здійснюється згідно календарю моніторингових досліджень у відповідності до УКПТ в залежності від категорії захворювання.

У разі наявності у внутрішньо переміщених осіб та біженців з тимчасово окупованих територій України встановленого діагнозу «туберкульоз» та результатів попередніх бактеріологічних

досліджень у повному обсязі, включаючи культуральні, з визначенням медикаментозної стійкості (МС) і молекулярно-генетичні дослідження, подальше обстеження таких хворих у ході лікування здійснюється згідно календарю моніторингових досліджень у відповідності до УКПТ в залежності від категорії захворювання.

У разі відсутності у хворих з регіонів з високою захворюваністю на туберкульоз та біженців з тимчасово окупованих територій України результатів попередніх бактеріологічних досліджень та відповідних даних в єдиному реєстрі хворих на туберкульоз про обстеження та лікування таких хворих, необхідним є проведення всього комплексу бактеріологічних досліджень, включаючи визначення МС і молекулярно-генетичні дослідження. У разі виявлення у таких хворих резистентності до рифампіцину за допомогою молекулярно-генетичної системи GeneXpert та виділенні культури МБТ в рідкому або щільному живильному середовищі, ТМС необхідно проводити до препаратів 1-го та 2-го ряду одночасно. Подальші обстеження таких хворих у ході лікування здійснюється згідно календарю моніторингових досліджень у відповідності до УКПТ в залежності від категорії захворювання.